

Jolanta IGNAC-NOWICKA
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Jolanta.ignac-nowicka@polsl.pl

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA W OBIEKTACH NADZOROWANYCH ŚRODKAMI TECHNICZNYMI W ŚWIETLE BADAŃ

Streszczenie. W artykule zaprezentowano wyniki badania opinii publicznej, przeprowadzonego w grupie osób pracujących i przebywających czasowo w obiektach zabezpieczanych środkami technicznymi i ochroną fizyczną. Wyniki badania wskazują na poczucie bezpieczeństwa u ankietowanych. Artykuł prezentuje również opinie ankietowanych na temat monitoringu w zabezpieczonych obiektach.

Słowa kluczowe: zabezpieczenie, obiekty chronione, bezpieczeństwo, zagrożenia, badania ankietowe.

EXAMINATION OF SENSE OF SECURITY IN FACILITIES SUPERVISED BY TECHNICAL MEANS

Summary. This article presents results survey of public opinion in group of people working and temporary being present in the supervised buildings with technical mechanism and bodyguards. The results of research gave information about feeling safety in opinion of asked people. The opinion asked people about picture monitoring working in the supervised buildings has been presented too.

Keywords: protection, supervised objects, safety, hazards, surveys.

1. Wprowadzenie

Bezpieczeństwo jest jedną z fundamentalnych potrzeb odczuwanych przez jednostkę i przez grupę. W wyodrębnionych przez A. Masłowa sześciu podstawowych grupach potrzeb, bezpieczeństwo jest potrzebą niższego rzędu i dopóki nie jest ona zaspokojona odwoływanie

się do potrzeby wyższego rzędu ma ograniczony sens i niewielką skuteczność. Uważa się, że wśród potrzeb elementarnych właśnie potrzeba bezpieczeństwa jest szczególnie uzależniona od rozwoju społeczeństw i ich zmian strukturalnych [1]. Zazwyczaj mamy do czynienia z dbałością o zapewnienie poczucia bezpieczeństwa (sobie lub innym) i z próbą wyeliminowania źródeł zagrożenia. Zasadniczą kwestią jest zatem zapewnienie takiego stanu życia człowieka, by bezpieczeństwo wyraźnie dominowało nad niebezpieczeństwem [2].

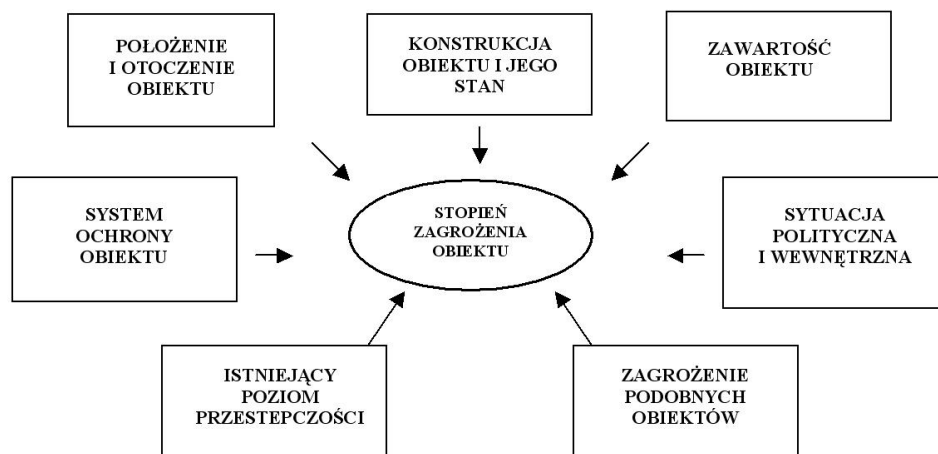
Ochrona osób i mienia to działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności człowieka oraz ochrona jego dóbr materialnych. Głównym celem ochrony jest zapewnienie, z dołożeniem należytej staranności, bezpieczeństwa dóbr powierzonych do ochrony przez zleceniodawców oraz doskonalenie sposobów i środków działalności ochronnej [3]. W planowaniu ochrony osób i mienia istotna jest analiza stanu obecnego (zdarzeń zaistniałych, czyli analiza zdarzeń, które miały wpływ na bezpieczeństwo chronionej osoby i jej mienia) oraz wszystkich potencjalnych zagrożeń (prognozowanie zagrożeń, które mogą wystąpić w bliższej lub dalszej przyszłości i mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo chronionej osoby i jej mienia). Szczegółowym celem analizy stanu zagrożeń może być m.in.:

- wskazanie ogólnej charakterystyki osób ochraniających i ochranianego mienia (w szczególności ochranianego obiektu – budynku),
- wskazanie stopnia nasilenia określonych czynników, zdarzeń i zjawisk, mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ochraniających osób i mienia,
- ustalenie czasu i jego związków z miejscem występowania zagrożeń,
- wypracowanie ogólnej orientacji – kierunków w jakich powinny zmierzać działania ochronne, np. rozpoznanie, wykrywanie, zapobieganie,
- określenie form, metod i technik realizacji czynności, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa mienia i chronionym osobom,
- ustalenie ilości i rodzaju sił oraz środków niezbędnych do prawidłowej realizacji działań ochronnych,
- ocena skuteczności działań ochronnych (jakości i poprawności zadań realizowanych lub już wykonanych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia) [4,8].

Można więc stwierdzić, że pojęcie bezpieczeństwa obiektu to w szczególności ogół środków i urządzeń oraz rozwiązań organizacyjnych i procedur postępowania, służących do stworzenia warunków eliminujących zagrożenie: życia lub zdrowia ludzi w nim przebywających oraz utraty mienia. Czynnikiem wpływającymi na stopień zagrożenia obiektu są m.in.:

- zawartość obiektu,
- położenie i otoczenie obiektu,
- konstrukcja i stan obiektu,
- istniejący stopień przestępczości,
- zastosowany system ochrony obiektu.

Te i inne czynniki, mające wpływ na stopień zagrożenia i bezpieczeństwo obiektu przedstawiono na rys.1.

Rys. 1. Czynniki mające największy wpływ na stopień zagrożeń obiektu

Fig. 1. The factors having the greatest impact on the degree of threats building

Źródło: Kulczyński S.: Ochrona obiektów. Vademecum pracownika ochrony, Wyd. Policealnej Szkoły Detektywów i Pracowników Ochrony, Lublin 2006.

Celem pracy była analiza poczucia bezpieczeństwa na terenie obiektów zabezpieczonych środkami technicznymi w postaci monitoringu z wykorzystaniem narzędzia badawczego w postaci kwestionariusza ankiety.

2. Materiał i metody badawcze

W badaniach posłużono się własnym kwestionariuszem ankiety, który obejmował pytania z zakresu:

- poczucia bezpieczeństwa,
- świadomości stosowania środków technicznych,
- świadomości zagrożeń występujących w obiektach chronionych.

Pierwszy blok pytań skierowanych do respondentów o ich poczucie bezpieczeństwa w obiektach chronionych pozwolił ocenić subiektywne odczucia respondentów w czasie ich przebywania na terenie obiektu, w którym zostały zainstalowane środki techniczne. W ankiecie respondenci wskazywali, jakie zastosowane formy ochrony mają wpływ na ich własne bezpieczeństwo w ich odczuciu.

Druga część ankiety to pytania o środki techniczne. Respondenci odpowiadali również na pytania dotyczące ich wiedzy na temat zastosowanych w sposób widoczny środków technicznych. Postawione pytania w tej części ankiety pozwoliły określić czy ankietowani

zwracają uwagę na środki zabezpieczeń w obiekcie, a także poznać zdanie respondentów na temat celowości zastosowania widocznych kamer, włączonych najczęściej w system monitoringu wizyjnego.

Ostania część ankiety zawierała pytania o zagrożenia, na jakie narażone są osoby przebywające na terenie obiektu. Z tej części ankiety uzyskano informacje, dotyczące tego, z jakimi zagrożeniami spotkali się ankietowani oraz w jakich charakterystycznych miejscach występują one najczęściej.

Typy budynków objętych badaniami to większe obiekty użyteczności publicznej, spełniające funkcje edukacyjne w Gliwicach. Cechą charakterystyczną tego typu obiektów jest bardzo duży ruch osobowy, znacznie nasilający się w porach rozpoczęcia i zakończenia pracy na terenie obiektu. Jest to ruch obejmujący określone grupy osób (pracownicy placówek publicznych, petenci, uczniowie, studenci, pracownicy szkół i uczelni), charakteryzujący się niekontrolowanym przemieszczaniem osób, brakiem dyscypliny i żywiołowością oraz nieobliczalnością zachowań. Podstawowe zagrożenia takich obiektów to zakłócenie porządku, wnoszenie niepożądanych przedmiotów na teren budynku, drobne kradzieże, stosowanie przemocy, dewastacje, włamania lub próby wynoszenia mienia, które stanowi wyposażenie obiektu. Specyficzną grupą zagrożeń są próby przedostania się osób niepowołanych na teren obiektu.

Specyfika zagrożeń, jakie mogą wystąpić na terenie badanych obiektów, które są budynkami ogólnodostępnymi, jest bardzo szeroka. Tabela 1 przedstawia zestawienie zagrożeń występujących w tego typu obiektach, które mogą być wykryte przez system monitoringu. Systemy monitoringu coraz częściej stanowią wyposażenie obiektów o charakterze dydaktycznym [9]. Ich ogromną zaletą jest możliwość identyfikacji sprawców różnego rodzaju nadużyć z możliwością rejestracji obrazu, jako materiału dowodowego.

Tabela 1

Zagrożenia w obrębie obiektu możliwe do wykrycia przez monitoring wizyjny

Lp.	Zagrożenia w obiekcie	
	rodzaj zagrożenia	forma zagrożenia
A	kradzieże	kradzieże rzeczy osobistych pracownikom kradzieże w szatni, poczekalni, korytarzu kradzieże elementów wyposażenia budynku
B	dewastacja mienia	niszczenie sprzętów w obiekcie niszczenie elewacji budynku dewastacje w toaletach niszczenie wystroju obiektu (budynku) zaśmiecanie

cd. tabeli 1

C	przejawy agresji fizycznej	wymuszania i zastraszanie (zwłaszcza w placówkach oświatowych) uderzenia z udziałem przedmiotów bójki i pobicia
D	wejście na teren obiektu osób niepowołanych	handlarze narkotyków złodzieje i inne osoby stanowiące zagrożenie
E	zagrożenia czynnikami losowymi	pożar awarie systemu oświetleniowego, zasilania itp.

Źródło: Ignac-Nowicka J., Konieczny R.: Wpływ monitoringu wizyjnego na bezpieczeństwo w placówkach oświatowych, [w:] Edukacja w społeczeństwie „Ryzyka”. Bezpieczeństwo jako wartość, (red.): M. Gwoździcka-Piotrowska, A. Zduniak, Poznań 2006.

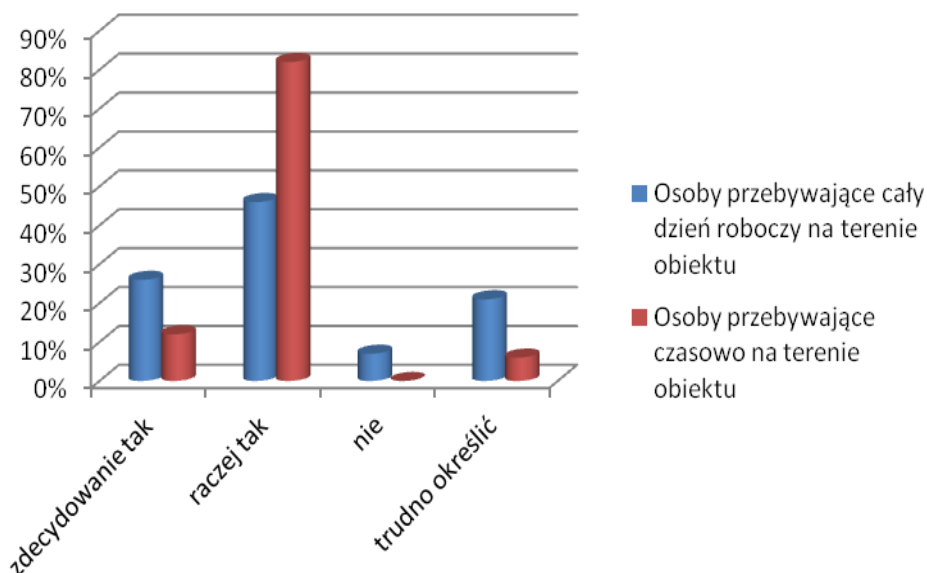
3. Analiza przeprowadzonych badań

Badania ankietowe przeprowadzono w wybranych budynkach, objętych systemem zabezpieczeń technicznych oraz nadzorem ochrony fizycznej. Ogólnie badaniom ankietowym poddano 130 respondentów. Objęły one 50 osób przebywających w obszarze nadzorowanych budynków przez cały dzień roboczy oraz 80 osób przebywających tam czasowo (uczniowie i studenci).

Na poniżej zaprezentowanych rysunkach zostały przedstawione w sposób graficzny odpowiedzi respondentów na niektóre zadane im pytania. Na rys. 2 przedstawiono odpowiedzi respondentów pracujących na terenie obiektu i przebywających okresowo na terenie obiektów na pytanie o poczucie bezpieczeństwa własnego i swojego mienia. Rysunek 3 pokazuje rozkład odpowiedzi na pytanie, co zdaniem respondentów ma największy wpływ na stan ich bezpieczeństwa? Rysunek 4 to wyniki odpowiedzi na pytanie o stopień akceptacji takiej formy dozoru, jaką jest monitoring wizyjny wybranych obszarów budynku.

W przeważającej większości odpowiedzi respondentów (82% osób przebywających okresowo na terenie obiektów) pojawia się poczucie bezpieczeństwa. Nieco mniej było takich opinii wśród osób pracujących na terenie obiektu (46% ankietowanych). Ankietowani pracujący na terenie obiektu w większości uznali, że bezpieczeństwo gwarantuje im obecność kamer (56%). Natomiast zdania wśród osób przebywających okresowo na terenie obiektów były podzielone, jak przedstawiono to na rys. 3. W odpowiedziach ankietowanych osób przeważały pozytywne opinie na temat monitoringu w obiektach, gdzie respondenci na co dzień funkcjonują. Respondenci mają świadomość celu i funkcji sprawowanego nadzoru wizyjnego w budynkach i w zdecydowanej większości akceptują ten stan. Pozytywną opinię wyraziło ponad 60% osób pracujących w danym obiekcie i ponad 70% osób okresowo przebywających w tych obiektach. Zdecydowana większość ankietowanych tylko czasami

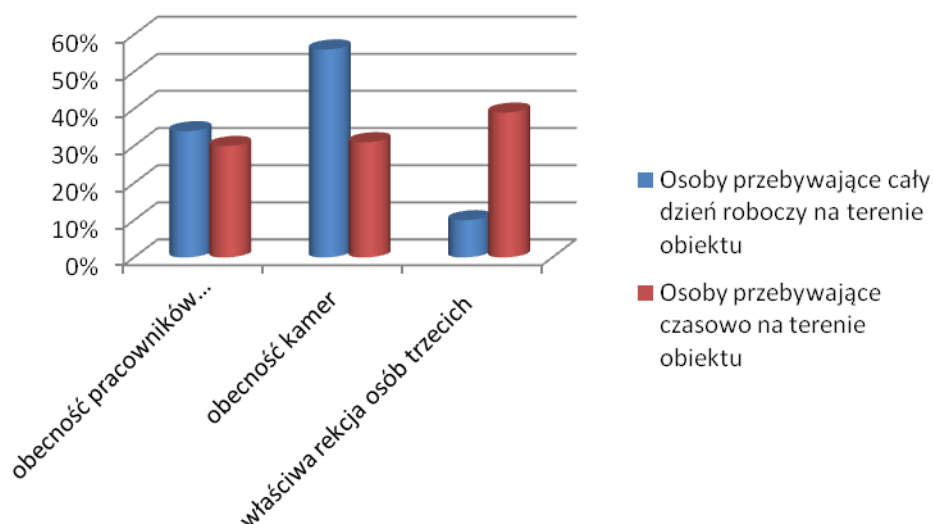
świadomie zwraca uwagę na zainstalowane kamery w danym obiekcie (47% pracownicy, pozostali 51%). Może to wskazywać na pewną akceptację obecności tych urządzeń w przestrzeni publicznej [6, 9]. To ważne zważywszy, że urządzenia systemów zabezpieczenia technicznego w postaci zespołu kamer są skutecznym środkiem do utrwalania i odtwarzania zdarzeń, które zachodzą w obiektach i dostarczają materiału dowodowego w danej sprawie.

Rys. 2. Udział procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie ankietowe: Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie obiektu?

Fig. 2. The percentage of responses to the survey question: Do you feel safe inside the building?

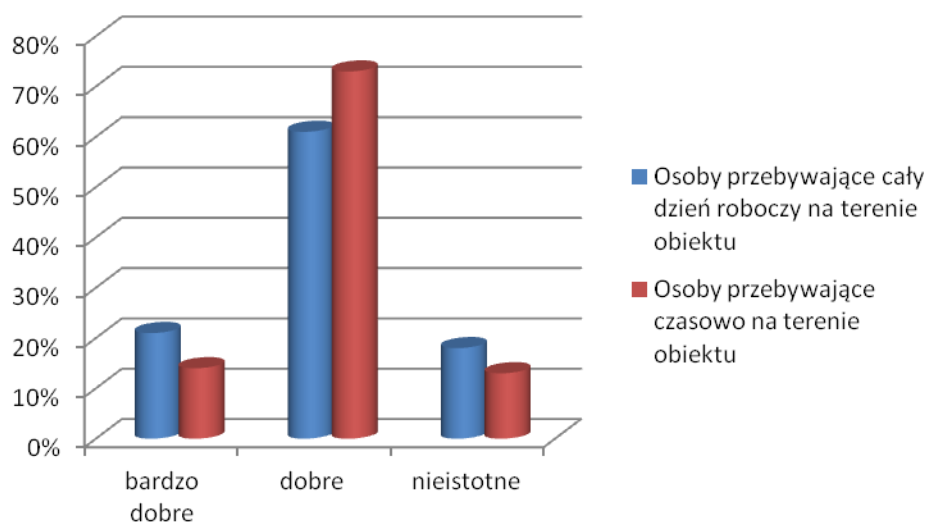
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3. Udział procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie ankietowe: Co Pana/Pani zdaniem ma największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa na terenie obiektu?

Fig. 3. The percentage of responses to the survey question: What has in your opinion the biggest influence on safety inside the building?

Źródło: opracowanie własne.

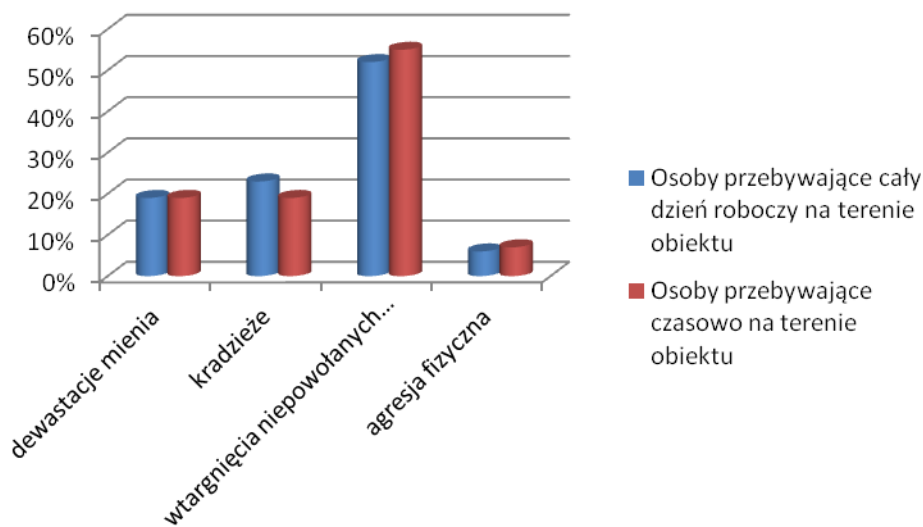

Rys. 4. Udział procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie ankietowe: Zainstalowanie kamer na terenie obiektu to wg Pana/Pani rozwiązanie dla bezpieczeństwa?

Fig. 4. The percentage of responses to survey question: Cameras installation in the buildings is in your opinion a solution for safety?

Źródło: opracowanie własne.

Inne zadane respondentom pytanie dotyczyło wskazania przez przeciętnego użytkownika przestrzeni budynku zdarzeń patologicznych, które pojawiają się na terenie badanego obiektu. Na rys. 5 pokazano odpowiedzi respondentów na to pytanie.

Rys. 5. Udział procentowy odpowiedzi respondentów na pytanie ankietowe: Jaki rodzaj zagrożenia Pana/Pani zdaniem najczęściej występuje na terenie obiektu?

Fig. 5. The percentage of responses to survey question: What type of threat in your opinion is the most common in the building?

Źródło: opracowanie własne.

W tym przypadku odpowiedzi pierwszej i drugiej grup ankietowanych były bardzo zbliżone. Obie grupy uznały, że najczęstszym, niepożądanym zdarzeniem jest wtargnięcie osób niepowołanych na obszar stref zamkniętych.

4. Podsumowanie i wnioski

Wykorzystywane w danym obiekcie zabezpieczenia lub systemy zabezpieczeń są dobierane i konfigurowane na podstawie analizy zagrożeń, która powinna pozwolić utrzymać wysoki stan gotowości i niezawodności zastosowanego systemu. Uzupełniająca zabezpieczenia techniczne ochrona fizyczna pozwala uruchomić w danym obiekcie szybką reakcję na niepożądane zdarzenia. Bardzo istotnym elementem zabezpieczenia osób i mienia w obiektach jest system monitoringu, coraz bardziej powszechny w naszym otoczeniu.

Wyniki badań ankietowych wskazują, że istnieje powszechna akceptacja środków technicznych w postaci kamer w najbliższym otoczeniu naszego funkcjonowania. Systemy wizyjne przyczyniają się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród społeczeństwa. Natomiast każdy potencjalny sprawca niepożądanego zdarzenia musi wziąć pod uwagę możliwość zarejestrowania jego czynu przez system monitoring. Ponadto, badania ankietowe pozwalają stwierdzić, że większość osób przebywających w nadzorowanym budynku deklaruje większy wpływ kamer na ich bezpieczeństwo niż obecnej w obiekcie ochrony fizycznej.

Środki techniczne takie jak sygnalizatory alarmowe i kamery, które są widoczne na zewnątrz obiektów, pełnią nie tylko funkcję alarmową lub dowodową, ale w ogromnej mierze funkcję prewencyjną w bezpieczeństwie nadzorowanych obiektów. W dalszym rozwoju środków technicznych oraz ochrony poszczególnych obiektów coraz częściej działania ochronne ukierunkowane są na kontrolę ruchu osobowego oraz przestrzeganie porządku na terenie obiektu. Główny nacisk prowadzonych działań położony jest na uniemożliwienie przedostawania się na teren obiektu osób niepożądanych oraz wykrywanie narzędzi i substancji niebezpiecznych [7].

Bibliografia

1. Robakowski M.: Bezpieczeństwo człowieka, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2007.
2. Winiarski M.: Bezpieczeństwo w środowisku lokalnym, Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku, tom I, Warszawa 2003.

3. Nowicki Z.T.: Jak chronić. Poradnik dla organizatora i agenta ochrony, Polska Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1994.
4. Borowicz Z.: Ochrona osób. Vademecum pracownika ochrony, Wydawnictwo Policealnej Szkoły Detektywów i Pracowników Ochrony, Lublin 2006.
5. Kulczyński S.: Ochrona obiektów. Vademecum pracownika ochrony, Wydawnictwo Policealnej Szkoły Detektywów i Pracowników Ochrony, Lublin 2006.
6. Ignac-Nowicka J., Konieczny R.: Wpływ monitoringu wizyjnego na bezpieczeństwo w placówkach oświatowych, [w:] Edukacja w społeczeństwie „Ryzyka”. Bezpieczeństwo jako wartość, (red.): M. Gwoździcka-Piotrowska, A. Zduniak, Poznań 2006.
7. Ignac-Nowicka J.: Rozwój technicznych środków zabezpieczeń w obrębie systemów monitoringu wizyjnego miejsc publicznych, [w:] Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej, (red.): W. Fehler, Biała Podlaska 2010.
8. Niczyporuk Z., Ignac-Nowicka J.: Ocena wpływu środków zabezpieczeń technicznych na stan bezpieczeństwa wybranych obiektów. Praca Zdrowie Bezpieczeństwo nr 3/4, 2009.
9. Ignac-Nowicka J., Konieczny R.: Wpływ monitoringu wizyjnego na bezpieczeństwo w szkole na przykładzie gimnazjum w Katowicach. Bezpieczeństwo Pracy nr 7/8, 2007.

Abstract

The study deal with current problem of personal safety on the premises of teaching equipped with the monitoring and bodyguards. The surveys included questions regarding: a sense of security, awareness of technical measures in the facility and awareness of current threats in buildings protected of cameras.